

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

13

grudnia 2019
piątek
19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

Potęga absolutu

Giancarlo Guerrero – dyrygent

Iwona Sobotka – sopran

Christa Mayer – mezzosopran

Toby Spence – tenor

Matthew Rose – bas

Chór NFM

Agnieszka Franków-Żelazny – kierownictwo artystyczne Chóru NFM
NFM Filharmonia Wroclawska

Program:

Ludwig van Beethoven (1770–1827) *Missa solemnis D-dur* op. 123 [80']

I. Kyrie

II. Gloria

III. Credo

IV. Sanctus

V. Agnus Dei

L. van Beethoven

BTHVN
2020

Omówienie

Agata Adamczyk

„Von Herzen – möge es wieder zu Herzen gehen” („Z serca – niech trafi do serca”) – takie motto umieścił Ludwig van Beethoven w partyturze *Missa solemnis D-dur* op. 123 przeznaczonej na głosy solowe, chór i orkiestrę. Dzieło to, które według jednej z anegdot nieomal zostało zniszczone przez praczkę kompozytora (użyte rzekomo do zawinięcia jego bielizny), zajmuje wyjątkowe miejsce wśród dzieł z ostatniego okresu twórczości wiedeńskiego klasyka. Beethoven, mimo że wyrósł w tradycjach muzyki religijnej i przez całe życie bardzo wysoko cenił oratoria i kantaty Bacha oraz Händla, sam dość rzadko sięgał po taką tematykę. *Missa solemnis* daleka zaś jest od stylu, którym przemawiali mistrzowie muzyki kościelnej wcześniejszych epok. To dzieło nowatorskie, często określane mianem mszy symfonicznej, o luźnym tylko związku z religijnym kultem, stanowiące pewien rodzaj manifestu wiary Beethovena, która wymykała się sztywnym regułom. Choć tekst pochodzi z liturgii katolickiej, msza nie mieści się w jej ramach. Rzadko wykonywana w kościele, przeszła do sal koncertowych, a w XIX w. stała się bezpośrednią inspiracją kompozytorów podejmujących tematykę religijną w równie monumentalnych formach. W tym sensie muzykolodzy odnajdują ją w *Requiem* Berlioz’a, oratoriach Liszta, *Requiem* Verdiego, *Mszach* i *Te Deum* Brucknera, *Niemieckim Requiem* Brahmsa, *Requiem* i *Stabat Mater* Dvořáka, czy nawet w *VIII Symfonii* Mahlera.

Pracę nad *Missa solemnis* Beethoven rozpoczął w 1819 r. Bezpośrednim przyczynkiem do tego stała się wiadomość o planowanej intronizacji arcyksięcia Rudolfa (przyjaciela, ucznia i jednocześnie mecenasa artysty) na arcybiskupa w Ołomuńcu. W liście gratulacyjnym Beethoven pisał: „Dzień, w którym zostanie odprawiona skomponowana przeze mnie msza podczas uroczystości Waszej Cesarskiej Wysokości, będzie najwspanialszym dniem mojego życia: niechaj Bóg mnie oświeci, aby moje ubogie talenty mogły się przyczynić do uświetnienia tego uroczystego dnia”. Niestety, do wyznaczonego terminu ceremonii, tj. 20 marca 1820 r. Beethoven zdołał ukończyć zaledwie trzy części: *Kyrie*, *Gloria* i *Credo*. Pozostałe, *Sanctus* i *Agnus Dei* (które stanowiło, według komentarza autora „prośbę o pokój wewnątrz i zewnątrz nas”), powstały dopiero trzy lata później. Artysta rozpoczął już wtedy pracę nad *IX Symfonią d-moll* op. 125, co zapewne było nie bez znaczenia dla symfonicznego charakteru ostatniej mszy.

Choć w tamtym czasie Beethoven wnikliwie studiował chorał gregoriański i surową prozodię pieśni chorałowej, w nowym dziele liturgicznym pozwolił sobie na sporą swobodę twórczą, koncentrując się na znaczeniu każdego pojedynczego słowa i ożywiając tekst poprzez nadanie muzyce głębokiego wyrazu emocjonalnego. Jego nośnikiem stała się harmonia, a także dynamiczne i kolorystyczne różnice brzmienia pomiędzy głosami solowymi, chórem i orkiestrą. Monumentalne fragmenty ekstazy przeplatają się w tej kompozycji z modlitewnym skupieniem. Na swój sposób dzieło to jest ukoronowaniem twórczego dorobku autora i wiele mówi o jego świecie duchowym. Artysta był daleki od ortodoksyjnej religijności i świadomy przemijalności oraz kruchości człowieka wobec Absolutu, który w sztuce wyrażać miał się najwznioślej i najpełniej. Jak zauważył Bohdan Pociąg, Beethoven, będący jednocześnie twórcą klasycznym i romantycznym, buntował się przeciw ograniczeniom wolności ducha wynikającym ze sztywnych zasad danej religii. Głębokiej, szczerej wiary nie sposób jest przecież zamknąć w żadnym systemie. Według Pociąga *Missa solemnis* stała się zatem manifestacją wolności twórczego ducha w religijnej sferze. A wolność Beethoven cenił sobie najwyżej.

Pierwsze kompletne wykonanie dzieła miało miejsce w 1824 r. w Sankt Petersburgu. Tego samego roku odbył się historyczny koncert w wiedeńskim Theater am Kärntnertor, podczas którego oprócz *IX Symfonii d-moll* zaprezentowano m.in. *Kyrie*, *Credo* i *Agnus Dei* z *Missa solemnis*.

Giancarlo Guerrero

Jest dyrektorem muzycznym NFM Filharmonii Wrocławskiej, dyrektorem muzycznym Nashville Symphony i głównym dyrygentem gościnnym Gulbenkian Orchestra w Lizbonie. Podczas swojej dziesięcioletniej kadencji dyrektora muzycznego zrealizował kilkanaście nagrań z Nashville Symphony, za sześć z nich został nagrodzony Grammy. Wcześniej artysta pełnił funkcję głównego dyrygenta gościnnego Cleveland Orchestra podczas jej rezydencji w Miami, dyrektora muzycznego Eugene Symphony i II dyrygenta Minnesota Orchestra. Giancarlo Guerrero jest często podróżującym dyrygentem gościnnym – współpracuje ze wszystkimi najważniejszymi orkiestrami Ameryki Północnej, m.in. z Bostonu, Los Angeles, Detroit, Cleveland i Filadelfii, a także z Queensland Symphony Orchestra i Sydney Symphony Orchestra oraz hr-Sinfonieorchester, London Philharmonic Orchestra, Brussels Philharmonic i Residentie

---

Orkest. Artysta angażuje się również w dyrygowanie orkiestrami akademickimi i regularnie współpracuje z Curtis Institute w Filadelfii oraz Colburn School w Los Angeles, a także z Yale Philharmonia i NYO2.

Iwona Sobotka

Jest laureatką Grand Prix w prestiżowym Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Królowej Elżbiety Belgijskiej w Brukseli. Współpracuje z Filharmonią Berlińską, London Symphony Orchestra, Staatskapelle Berlin i Orchestre Philharmonique de Luxembourg. Występowała pod batutą takich dyrygentów jak sir S. Rattle, sir C. Davis, M. Janowski, M. Armiliato, A. Boreyko, V. Jurowski oraz T. Currentzis. Na scenie operowej zadebiutowała w 2008 r. w Opéra national de Paris. W jej repertuarze znajdują się role m.in. Tiaty (Eugeniusz Oniegin P. Czajkowskiego), Violetty Valery (Traviata G. Verdiego), Donny Anny (Don Giovanni W.A. Mozarta), Mimì (Cyganeria G. Pucciniego). Na Schleswig-Holstein Musik Festival można ją było usłyszeć w tytułowej roli w *Halce* S. Moniuszki i jako Liù w *Turandot* G. Pucciniego, ponadto wystąpiła w Komische Oper Berlin w roli Pamiły w *Czarodziejskim flecie* W.A. Mozarta.

Christa Mayer

Studiowała śpiew operowy i interpretację pieśni u H. Deutscha w Hochschule für Musik und Theater München, którą ukończyła z wyróżnieniem. Po wygraniu kilku międzynarodowych konkursów (m.in. konkurs ARD w 2000 r.) w 2001 r. artystka dołączyła do zespołu Semperoper Dresden, z którym wykonywała na całym świecie najbardziej znane dzieła operowe. Ponadto współpracowała z Deutsche Oper Berlin, Bayerische Staatsoper w Monachium, a także z Teatro del Maggio Musicale Fiorentino i Teatro La Fenice w Wenecji. Christa Mayer odnosi sukcesy również w repertuarze koncertowym, występując w całej Europie i wykonując takie utwory jak m.in. *Weihnachtsoratorium* i *Mszę h-moll* J.S. Bacha, *Requiem* W.A. Mozarta, *Mszę C-dur* i *IX Symfonię* L. van Beethovena, *Mesjasza* G.F. Händla i *Kindertotenlieder* G. Mahlera. W 2008 r. zadebiutowała na Festiwalu w Bayreuth w dwóch dramatach muzycznych R. Wagnera – zyskała wówczas międzynarodowe uznanie, co zaowocowało kolejnymi udanymi koncertami w Niemczech i za granicą.

Toby Spence

Występuje z czołowymi dyrygentami i orkiestrami, w tym z Cleveland Orchestra, Berliner Philharmoniker, Wiener Philharmoniker, San Francisco Symphony, Rotterdam Philharmonic, Los Angeles Philharmonic

i Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks. Ostatnio wykonywał *Pory roku* J. Haydna z Orchestre de Paris, *Mszę f-moll* A. Brucknera z Sinfonieorchester Basel, *Stworzenie świata* J. Haydna z Houston Symphony i *Missa solemnis* L. van Beethovena z London Symphony Orchestra pod dyktando M.T. Thomasa. Kreował takie role operowe jak Mahatma Gandhi w *Satyagraha* Ph. Glassa w English National Opera, kapitan Vere w operze *Billy Budd* B. Brittena w Teatro Real i Teatro dell'Opera di Roma, Anatol w operze *Vanessa* S. Barbera w Oper Frankfurt, Gabriel von Eisenstein w *Zemście nietoperza* J. Straussa syna w Metropolitan Opera, Don Ottavio w *Don Giovannim* i Tito w *La clemenza di Tito* W.A. Mozarta w Wiener Staatsoper, Essex w *Glorianie* B. Brittena i Tamino w *Czarodziejskim flecie* W.A. Mozarta w Royal Opera House, Sir Morosus w *Die schweigsame Frau* R. Straussa w Bayerische Staatsoper oraz David w *Śpiewakach norymberskich* R. Wagnera w Opéra national de Paris.

Matthew Rose

Studiował w Curtis Institute of Music, następnie uczestniczył w Young Artist Program w Royal Opera House, Covent Garden. Najważniejszymi dla niego wydarzeniami w sezonie 2019/2020 są występy w roli Leporella w *Don Giovannim* W.A. Mozarta (Lyric Opera of Chicago), Claudia w *Agrippinie* G.F. Händla i Colline w *Cyganerii* G. Pucciniego (Metropolitan Opera), Barona Ochsa w operze *Kawaler z różą* R. Straussa (La Monnaie) i Nicka Shadowa w operze *Żywoć rozpustnika* I. Strawińskiego (Glyndebourne Festival Opera). W nadchodzącym czasie do jego najważniejszych występów koncertowych będzie należała prezentacja *Missa solemnis* L. van Beethovena z Atlanta Symphony Orchestra pod batutą R. Spana. Artysta koncertuje m.in. w Concertgebouw w Amsterdamie, londyńskiej Wigmore Hall, John F. Kennedy Center for the Performing Arts w Waszyngtonie i Carnegie Hall w Nowym Jorku. Prowadzi też działalność fonograficzną – z pianistą G. Matthewmanem nagrał docenioną przez krytyków płytę z *Die Winterreise* F. Schuberta, wraz z M. Martineau – *Schwanengesang* tego kompozytora, a z A. i J. Cohenami album *Arias for Benucci*.

Skład Chóru NFM w sezonie 2019/2020:

Paulina Boreczko-Wilczyńska, Małgorzata Ciężka-Kątnik, Natalia Kiczyńska, Patrycja Kujawa, Monika Michaliszyn, Agnieszka Niezgoda, Joanna Palac, Agnieszka Ryman, Aleksandra Turalska, Violetta Wysocka-Marciniak – soprały

Ewelina Koniec, Bianka Maxim, Marta Mączewska, Aleksandra Michniewicz, Ewelina Nawrocka, Agata Ranż, Joanna Rot, Aleksandra Sosna, Ewelina Wojewoda, Ewa Wojtowicz, Magdalena Wolska – alty

Jakub Bieszczad, Marcin Belcyr, Marek Belko, Łukasz Czartowski, Marcin Czopka, Krzysztof Domański, Andrzej Górniak, Jarostaw Kawatko, Łukasz Wilda, Marcin Winnicki, Paweł Zdebski – tenory

Maciej Adamczyk, Jerzy Butryn, Filip Chudzicki, Dawid Dubec, Marek Frasz, Paweł Jan Frasz, Marek Paśko, Jan Pieter, Michał Pytlewski, Piotr Woroniecki – basy

Skład NFM Filharmonii Wrocławskiej w sezonie 2019/2020:

Radostaw Pujanek (I koncertmistrz), Marcin Danilewski (koncertmistrz), Dariusz Blicharski, Bartosz Bober, Dorota Bobrowicz, Elżbieta Bolsewicz, Maria Brzuchowska, Ewa Dragon, Beata Dziekańska, Jowita Kłopocka, Anita Koźlak, Malwina Kotz, Danuta Drogowska, Sylwia Puchalska, Beata Solnicka, Dorota Tokarek, Anna Undak – I skrzypce

Wojciech Hazuka (koncertmistrz), Tomasz Bolsewicz, Violetta Porębska, Tomasz Kwieciński, Wojciech Bolsewicz, Zuzanna Dudzic-Karkulowska, Alicja Iwanowicz, Krzysztof Iwanowicz, Marzanna Kałużny, Małgorzata Kosendiak, Ewa Kowol-Stencel, Andrzej Michna, Dorota Stawinoga-Morawiec, Marzena Wojsa, Lilianna Koman-Blicharska – II skrzypce

Artur Tokarek, Artur Rozmystowicz, Bożena Nawojcka, Magdalena Dobosz, Paweł Brzychcy, Bogusława Dmochowska, Marlena Grodzicka-Myślak, Ewa Hofman, Marzena Malinowska, Michał Mazur, Jolanta Mielus, Aleksandra Wiśniewska, Aleksandra Zych, Wojciech Koczur, Wiktor Rudzik – altówki

Maciej Młodawski (I koncertmistrz), Maciej Kłopocki (koncertmistrz), Wojciech Fudala (zastępca koncertmistrza), Jan Skopowski, Sylwia Matuszyńska, Ewa Dymek-Kuś, Lidia Broszkiewicz, Radostaw Gruba, Anna Korecka, Dorota Kosendiak, Robert Stencel, Miłosz Drogowski – wiolonczele

Janusz Musiał (koncertmistrz), Damian Kalla, Krzysztof Królicki, Czesław Kurtok, Jacek Sosna, Jan Galik, Marek Politański, Paulina Rostaniec – kontrabasy

Jan Krzeszowiec, Ewa Mizerska, Małgorzata Świętoń, Henryk Rymarczuk – flety

Wojciech Merena, Justyna Stanek, Waldemar Korpak, Aleksandra Majda – oboje

Stefan Matek – obój, rożek angielski

Maciej Dobosz, Jan Tatarczyk, Mariola Molczyk, Michał Siciński, Arkadiusz Kwieciński – klarnety

Katarzyna Zdybel-Nam, Alicja Kieruzalska, Józef Czichy, Bernard Mulik – fagoty

Mateusz Feliński, Adam Wolny, Łukasz Łacny, Czesław Czopka, Jan Grela, Robert Wasik – rogi

Aleksander Kobus, Piotr Bugaj, Aleksander Zalewski, Paweł Spychała, Justyna Maliczowska – trąbki

Eloy Panizo Padrón, Paweł Maliczowski, Wojciech Nycz, Mariusz Syrowatko – puzony

Piotr Kosiński – tuba

Miłosz Rutkowski, Aleksandra Gołaj, Krystyna Wojciechowska, Adrian Schmid, Camille Białas – perkusja

Diego Yañez Busto, Jacek Wota – kotty

Malwina Lipiec-Rozmystowicz – harfa

Władysław Kosendiak (stała współpraca) – saksofon

Alina Wojtowicz (stała współpraca) – fortepian

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

